

Vorbereitung schets 4

Schriftgedeelte

Mattheüs 16:13-20, Mattheüs 26: 31-35 en 69-75

Thema

Petrus verloochent zijn Meester

Exegese

We behandelen Mattheüs 16:13-20, Mattheüs 26:31-35 en 69-75

Jezus heeft met Zijn discipelen de eenzaamheid van het hoge noorden van Israël, Cesarea-Filippi, bereikt. In deze rustperiode bereidt Jezus Zijn leerlingen voor op Zijn komende lijden (zie wat volgt in vers 21 – 28). Voordat Hij meer gaat zeggen over Zijn lijden, brengt Hij de discipelen eerst tot de belijdenis van hun geloof.

Vers 13 – 14 Als eerste vraagt Jezus naar wat de discipelen gehoord hebben over Hem. Wie is Hij volgens de mensen? Dan moet je denken aan de mensen in de omgeving van de discipelen. Mensen die zich bijvoorbeeld afvroegen waarom deze discipelen alles achterlieten om deze Jezus te volgen. Waarom vraagt Jezus eerst naar de mening van de mensen? Omdat Hij de discipelen duidelijk wil maken dat zij met hun belijdenis straks alleen zullen komen te staan. Hij bereidt hen er op voor dat ze daarvoor de moed zullen vinden.

Er blijken allerlei opvattingen over Jezus te leven. Alle antwoorden zullen wel op een of andere manier te verklaren zijn. Duidelijk is dat velen de Heere Jezus beschouwen als een bijzonder mens, maar niemand ziet Hem als de Messias. In geen enkel antwoord klinkt iets door van wat Jezus over Zichzelf gezegd heeft.

Vers 15 – 16 Dan is het tijd voor een vraag op de man af. Jezus kijkt de discipelen als het ware één voor één aan en vraagt wie Hij volgens de discipelen is. Het antwoord komt door de woordvoerder. Let op dat Petrus' neiging om altijd vooraan te staan vaak alleen negatief geïdentificeerd wordt. Maar hier is het positief. Petrus belijdt het van harte: 'Gij zijt de Christus, de Zoon van de levende God'. Veel meer dan een bijzonder mens. Veel meer dan een voorloper. 'Maar in U hebben wij de Messias, de Gezalfde, door God gezonden, God Zelf ontmoet'. Het is niet voor het eerst dat Petrus dit belijdt. Eerder in de boot op het Meer van Galilea deed hij het ook al (Mattheüs 14:33). Het verschil is dat het toen min of meer spontaan was. Hier is het veel plechtiger: voor Gods aangezicht.

Vers 17 – Petrus wordt heilig gefeliciteerd. Zalig, werkelijk gelukkig is Petrus, omdat Hij Jezus heeft leren kennen. Het is niet te danken aan zijn intelligentie, inspanningen of aan de inspanningen van een ander. Dat zegt Jezus er ook bij. Petrus is zover gekomen omdat het Hem is geopenbaard door God de Vader, Die in de hemelen is. Dat is openbaring die in de Heere Jezus aan het licht komt.

Vers 18 – 19 In deze verzen wordt heel veel gezegd. Er is zoveel inhoud dat het zeker in één vertelling maar moeilijk is samen te vatten. Hier volgen een paar hoofdpunten.

- Jezus noemt Petrus 'de Petra, waarop Hij Zijn gemeente zal bouwen'. In de reformatorische traditie is bij deze rots altijd gedacht aan de belijdenis. Daarmee staat of valt de kerk. En dus niet met Petrus.

- Jezus spreekt over Zijn gemeente. Op dat moment stelt dat uiterlijk nog niet veel voor. Maar Hij weet van Zijn komende lijden en sterven en wat dat gaat uitwerken. Jezus' woorden verwijzen al naar Pinksteren.
- Bij de poorten van de hel moet je denken aan de machten van zonde en dood. Een poort was in die tijd namelijk symbool van macht. Jezus verzekert Zijn discipelen dat de duivel en de zonde met al hun listen en macht niet in staat zullen zijn Zijn kerk te overweldigen.
- De sleutels van het Koninkrijk. In het Oude Oosten was de hofmaarschalk, de machtigste man onder de koning, degene die de sleutels van het paleis droeg en bewaarde. Hij bepaalde wie er in mocht en er uit moest. In de persoon van Petrus krijgen de discipelen nu de sleutels van het koninkrijk der hemelen. Concreet betekent dit dat hen de prediking van het Evangelie is toevertrouwd. Door de prediking worden mensen geroepen tot geloof en bekering en worden degenen, die weigeren zich tot God te bekeren, gewaarschuwd dat zij geen deel hebben aan het rijk van God. In twee woorden samengevat: de sleutels van het Koninkrijk zijn de prediking én de tucht (zie hierbij ook Heidelbergse Catechismus zondag 31).
- Deze sleutelmacht stelt de discipelen nooit in de plaats van God. Ze hebben deze macht in Naam van Jezus, Die opent en niemand sluit, Die sluit en niemand opent (Openbaring 1:18 en 3:7)
- Binden en ontbinden gebeurt dus niet zozeer door de sleuteldragers, maar door de sleutels. Het is het 'woord der verzoening' dat gepreekt wordt (zie ook 2 Korinthe 5:19 – 21). Door dat woord wordt iedereen die met berouw tot God komt, door het werk van de Heilige Geest in het hart verzekerd dat de verzoening geschied is. Dat is vast en zeker, omdat Christus het beloofd heeft. In Mattheüs 18 (:15–18) maakt Jezus duidelijk dat Hij deze 'macht' niet alleen aan Petrus, maar aan alle apostelen en in hen aan heel Zijn kerk gegeven heeft.

Vers 20 – In de Evangelieën kom je vaak tegen dat Jezus mensen verbiedt om Hem bekend te maken. In dit geval is het meest waarschijnlijk dat Hij dit doet om te voorkomen dat mensen vooruit zullen lopen op Zijn lijden en sterven. Ze zullen niet begrijpen dat Hij moet lijden en sterven voordat het gebeurd is. Zelfs Zijn eigen discipelen hebben er grote moeite mee om dit te vatten. Dat zal in de volgende verzen van dit hoofdstuk ook pijnlijk aan het licht komen.

Mattheüs 26:31-35 en 69-75

Vers 31 – 35 Judas is er niet meer bij als Jezus met Zijn discipelen op weg gaat naar de Olijfberg (zo'n 15 minuten lopen). Jezus waarschuwt nu ook de andere discipelen. Ze zullen 'geërgerd' worden; ze zullen aanstoot nemen aan Jezus. Zijn houding en gedrag zullen hen zo bevreemden, dat ze Hem verlaten. Jezus weet dit en toch verzekert Hij hen van Zijn blijvende liefde voor hen. Dat blijkt uit de toegevoegde belofte. Ze hoeven later niet te twijfelen of Jezus hen nog wil ontmoeten. Hij zegt het nu al: Hij gaat hen voor naar Galilea. In Mattheüs 28:10 hoor je door de mond van de engelen als het ware een echo van deze belofte.

Petrus zegt stellig dat hij Jezus niet zal verlaten. Met zijn opmerking plaatst hij zichzelf min of meer boven de andere discipelen. Als het er op aankomt, zal hij de beste zijn. Hij zal inderdaad een belangrijke positie innemen, maar deze nacht zal hij leren dat hij die plek alleen krijgt door Gods genade. Jezus waarschuwt Petrus; zeer binnenkort zal hij weten, dat zijn opmerking veel te veel eigendunk verraadt. Drie keer is in de Bijbel altijd een symbolisch getal. Na drie keer is de maat vol. Dan is het afgerond. Petrus wordt

gewaarschuwd dat hij maar niet per ongeluk eens één keer Jezus zal verloochenen, maar heel bewust en concreet.

Petrus toevoeging 'al moest ik ook met U sterven' is heel opvallend. Want wat Petrus juist deze nacht gaat 'zien' is, dat niet hij voor Jezus, maar Jezus voor hém gaat sterven. En dat sterven geeft hoop. Door dat sterven heeft Jezus het leven voor Petrus en voor al Zijn kinderen verdiend. Dat sterven heeft dan ook zin.

Let er overigens op, dat er ook nog staat, dat al de andere discipelen Petrus' woorden overnemen. Ze zijn er net zo diep van overtuigd als Petrus. Petrus' verloochening en het feit dat Jezus hem later ook weer aanneemt als discipel zal voor hen allemaal een duidelijk teken geweest zijn. Je hoeft niet altijd zelf in een bepaalde zonde te vallen om te weten dat je er gevoelig voor bent. Wie zichzelf leert kennen 'voor Gods aangezicht' beseft ook waar hij voor bewaard wordt.

Vers 69 - 75 Petrus is binnengekomen en zit in de zaal. Toen Jezus de discipelen waarschuwde dat ze allen aan Hem geërgerd zouden worden, zei Petrus overmoedig dat dit hém beslist niet zou gebeuren. Jezus gaf toen aan dat de satan hem ziftte als de tarwe, maar dat Petrus' geloof vanwege het gebed van Jezus toch niet zou ophouden. Tegelijk moet je zeggen: de duivel is er wel! Volgens sommige uitleggers had Petrus dit gevaar niet moeten opzoeken. Maar er was ook een andere discipel, volgens Johannes 18:15 en 16, over wie ook geen oordeel wordt uitgesproken. Dat Petrus er bij wil zijn, getuigt van zijn betrokkenheid. Hij zal merken dat hij het in eigen kracht niet redt om Jezus na te volgen. Hij moet hier ondervinden dat zijn grote woorden (Johannes 13:36-38) in eigen kracht waren gesproken.

Petrus hoopt wellicht dat de duisternis, die slechts doorbroken wordt door het licht van het vuur, hem zal beschermen. Dat gebeurt niet. Tot drie keer toe wordt hij herkend. Door 'een dienstmaagd', 'een ander' en nog 'een ander'. Het gaat er blijkbaar niet zozeer om wie dat precies waren. Van groter belang is, dat Petrus in het middelpunt van de belangstelling komt te staan, terwijl hij dat helemaal niet wil.

De eerste keer wordt Petrus herkend als iemand die 'met Jezus was'. Petrus ontkent het meteen. Let op: Petrus was er altijd trots op geweest dat hij bij Jezus hoorde. Maar in deze nacht is het laatste wat hij wil dat hij bij Jezus gerekend wordt. Op weg naar de voorpoort herhaalt een ander dat hij 'met Jezus de Nazarener' was. Ook nu ontkent hij, met een eed, dat Hij Jezus kent.

De derde keer wordt hij niet alleen herkend als horend bij Jezus, maar ook nog als Galileeër. Dat is de streek waar verachtelijk over gedaan werd. Dit was bijvoorbeeld te merken aan de reactie van Nathanaël die vroeg: 'Kan uit Nazareth iets goeds komen?' (Johannes 1:46). Het is ook de streek waar de profeet Jesaja over profeteerde dat de mensen daar een groot licht zouden zien (Jesaja 8:23). In de Heere Jezus werd deze profetie vervuld (zie ook Mattheüs 4:12-17). Maar Petrus ziet er niets meer van.

Petrus wordt steeds fanatieker in zijn reactie. Het meest voor de hand liggend is het om daarbij te denken, dat Petrus bang is om ook gevangen genomen te worden. Daar kan iedereen zich natuurlijk wel wat bij voorstellen. Maar tegelijk moet je zeggen dat Petrus hier openlijk afstand neemt van Jezus en hij met grote stelligheid uitspreekt niet (meer) bij Hem te willen horen. Terwijl Petrus had gezegd dat hij desnoods de gevangenis en zijn leven er voor over had (Lukas 22:33). Petrus was daarvoor gewaarschuwd door de Heere Jezus. Bij die waarschuwing hoorde het teken van het kraaien van een haan (Lukas 22:34). Door het kraaien van de haan werd men in die tijd gewekt. Voor Petrus is het nu de wekroep waardoor hij terug gaat denken

aan de woorden van de Heere Jezus. Als hij dan ook bitter huilend naar buiten gaat, is dat zeker vanwege het besef van zijn eigen ontrouw en schuld. Maar vergeet niet dat je dit huilen ook moet zien in het licht van Jezus' liefde. Hoe bitter het ook is, het is niet wanhopig.

Tenslotte: er zijn kleine verschillen in de manier waarop de verschillende evangelisten deze geschiedenis weergeven. Bijvoorbeeld over het kraaien van de haan (één of twee keer). Een goede gewoonte is om bij de vertelling de beschrijving van Mattheüs aan te houden. Dat is voor de kinderen ook het duidelijkst als ze de geschiedenis nog eens nalezen. Als er wellicht (ooit) vragen over zijn, is het vooral belangrijk dat ze weten dát de haan kraaide en wat dat voor Petrus betekende.

Geloofsleer

- HC vraag 112 Het negende gebod: geen vals getuigenis spreken.
- HC vraag 127 De zesde bede: leid ons niet in verzoeking.
- NGB art. 26 De voorbede van Christus voor ons bij de Vader.
- DL 5; 3, 4 en 7 In zonde vallen, maar niet in de zonde blijven.

Gebedspunten

- Of wij de Heere God mogen (leren) kennen. Of steeds beter en meer.
- Dank, dat Hij voor ons wil bidden bij Zijn Vader; omdat Hij dat doet, kunnen wij nog Zijn kinderen worden.
- Of Hij ons wil vasthouden en voor de zonde wil bewaren, wanneer we in verleiding worden gebracht
- Eerlijk en zonder schaamte uitkomen voor Jezus' naam
- Moed, liefde, geduld en vriendelijkheid als we door anderen worden uitgelachen omdat we de Heere willen dienen
- Of onze eigendunk (trots, hoogmoed) mag veranderen in nederigheid en dankbaarheid over de talenten, die God ons heeft gegeven

Psalm- en liedlijst

Psalmen

- 2:7 Welzalig zij, die naar Zijn reine leer
22:11 Verlos mij van den leeuw, die woedt en tiert
67:2 De volken zullen U belijden
71:2 Wees mij een rots om in te wonen
123:1 Ik hef tot U, Die in de hemel zit
123:2 Geef ons gena, geef ons gena, o HEER'

Liederen

- ZB Rots der eeuwen
ZB Als g'in nood gezeten
ZB Heer ik kom tot U
ZB Heer U bent mijn Leven
ZB Ik bouw op U mijn Schild en mijn Verlosser

Verwerken = leren

Johannes 21:17b

'Hebt gij Mij lief?' en (Petrus) zeide tot Hem: 'Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet, dat ik U liefheb.'

- Waarom vroeg Jezus dit juist aan Petrus?
- Hoeveel keer vroeg Jezus dit aan Petrus? Waarom zoveel keer?

Introductie op de vertelling

Kies één van de volgende mogelijkheden:

- Ter intro een woordenweb laten maken. Hang een duidelijke illustratie op van een haan. Vraag de kinderen aan welke Bijbelse geschiedenis ze bij het zien van de haan moeten denken en welke woorden ze op kunnen schrijven, die ermee te maken hebben. Dit doen ze om de beurt (en evt. stilzwijgend).
- Drie grote vierkanten tekenen op het bord, naast elkaar. In de eerste schrijf je: belijden. In de tweede: gewaarschuwd! In de derde: verloochend ... Op deze manier schets je een soort drieluik n.a.v. de drie onderdelen van de vertelschets. De kinderen hebben dan een soort verhaallijn, die duidelijkheid biedt over het verloop van de geschiedenis. Na de vertelling kun je erop terugrijpen. Evt. kun je ook nog de plaatsnamen in het drieluik schrijven (in Cesarea Filippi, bij de Olijfberg, in het huis van Kajafas).